

Հայկական տարածքների պաշտպանությունից մինչև աղբեջանական գործողությունների կանխագուշակումը

Նիկոս Լիզերոս

Կենտրոնանալով միայն հայկական տարածքների պաշտպանության վրա՝ մենք ուսումնավարական սխալ ենք գործում, որն առաջմն ի հայտ է գալիս միայն տակտիկական պլանի վրա: Մարտերի բացակայության ժամանակ պաշտպանական ջանքերն իներցիա են ստեղծում, որն իր հերթին ներքին բաժանումներ է առաջացնում: Անհրաժեշտ է կանխագուշակել իրենց գործողությունները՝ պաշտպանական նշտական դիրքից խուսափելու համար, քանի որ անհնար է հասնել Աղբեջանի զինասպառությանը: Դա չի նշանակում գործողություն հենց իրենց տարածաշրջանում, մի բան, որ կարող է անկայուն հավասարակշռության պատճառ դառնալ և մեզ հանդես բերել ազրեսորի դերում: Այդուհանդերձ հնարավոր է ուսումնական սպառնալի ուժեր ստեղծել, որոնք ի վիճակի կլինեն ոչ միայն պաշտպանել հայկական տարածքները հարձակման դեպքում, այլ նաև սարսափազրություն լինել աղբեջանական տարածում: Այս հնարավորությունը թույլ է տալիս փոխել դիմամիկան և տեղափոխել իներցիան հակառակորդի վրա, որն էլ իր հերթին ստիպված է նախապատրաստվել իր հարձակմանը հաջորդող հակահարվածին: Քանի որ հեռավորությունները շատ մեծ չեն, մասնավորապես օդային տարածում, դժվար չէ հասկանալ որ բալիստիկական իրանորդ տվյալ իրադրության մեջ ամենաօպտիմալ լուծումն է: Կարիք չկա ոչ օդանավակայանի, ոչ օդային ուժերի, այլ երկրային ենթակառուցվածքը լիովին բավական է, նամանավանդ որ այն մեզ թույլ է տալիս օգտվել մեր սարերից: Օրինակներն այս բնագավառում շատ բազմազան են, բայց եթե մենք ընտրության հնարավորություն ունենայինք, ապա կը ընտրեինք շվեցարական օրինակը: Ստանելակերպի այս շրջանակներում, ոելիեֆի ոչ հարմարավետությունը վտանգավոր գենը է դառնում, քանի որ ներգրավված գործի տեղահանումը նման ոելիեֆում հակառակորդի համար շատ կարևոր հանգամանք է: Այս նոտեցումը թույլ է տալիս իրական դարձնել Արցախի կարգախոսի խորհրդանշական բնույթը, քանի որ ոչ միայն անհմաստ է դժգոհել տակտիկական պլանից երբ նման առավելությունը չի օգտագործվում, բայց այն նամանավանդ վտանգավոր է ուսումնավարական տեսանկյունից, քանի որ հակառակորդը կարող է լիովին օգտվել այդ թուլությունից՝ իր սեփական կառուցվածքը ստեղծելու համար: Սա նաև մատնանշում է Արցախի՝ Հայաստանից կախված լինելու փաստի վրա հենվելու սխալը: Վերջինս ոչ թե կարիք ունի վասալի, այլ մի դաշնակցի, որն ընդունակ է պաշտպանվելու՝ բարելավելով իր սեփական բնութագրերը և բարձրացնելով թշնամու հարձակման արժեքը: Արցախն ունի շատ յուրօրինակ ոելիեֆ, որն այն բնականորեն պաշտպանում է հարձակումից: Եթե օդային առավելությունն ի նկատի ունենանք, միայն մեկ պասիվ և անփոփոխ դիրքորոշում է որ աղբեջանական մեկ այլ տեսակի հարձակման հսկայական հնարավորություն է տալիս: Եթե Արցախն իրոք ցանկանում է անկախություն ձեռք բերել, պետք չէ միայն առաջնահերթություն տալ դատական գործընթացին, որը հիմնված է սահմանադրության, տեղական և նախագահական ընտրությունների, և այնի վրա՝ դե յուրէ միջազգային ճանաչում ձեռք բերելու նպատակով: Ուսումնավարական ճանաչումը նմանապես շատ կարևոր է այս գործընթացում, նույնիսկ եթե այն չի հրապարակվում պաշտոնապես: Քանիզ թշնամու ճանաչումը համարվում է կարևորագույններից: Քանի դեռ վերջինս համոզված է, որ Արցախը հնարավոր է հետ զավթել, միջազգային ճանաչումը բավական չէ նախկին դիրքի ձեռք բերման փորձը հավասարակշռելու համար: Ուսումնավարական մոտեցումը թույլ է տալիս մի կողմից ամրապնդվել տարածաշրջանում և մյուս կողմից առաջացնել ժամանակային ներդաշնակության խախտումներ: Այսպիսով թշնամին չի կարող բավարարվել

ուտոպիստական բանակցությունների միջոցով զինադադարի համաձայնագիրը հարցականի տակ դնելով, քանի որ նա ամեն դեպքում զիտի, որ ռազմավարական պլանը գոյություն ունի և կարող է գործողության մեջ մտնել արտակարգ իրավիճակի դեպքում: Արցախն անցյալում ցույց է տվել իր ընդունակությունները: Ժամանակն է արդեն կառուցել իր ապագան: